

งาน ๕๐ ปี ๑๔ ตุลา ๕๐ ศิลปิน “สี่สັນแห่งเดือนตุลา”
 ณ หอนิทรรศการ g23 (หอใหญ่) ชั้น ๒ อาคารนวัตกรรม : ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๖.๐๐ - ๒๐.๐๐ น.

นายอานันท์ ปันยารชุน “อดีตนายกรัฐมนตรี” ประธานจัดงานฯ

กล่าวเปิดงาน เวลา ๑๘.๐๐ น.

สวัสดิ์ทุกๆ ท่านครับ คงมีบุคคลจำนวนมากไม่น้อย ณ ที่นี้ นะครับ อาจจะมีข้อสงสัยในใจว่าเหตุอะไรนายอานันท์ ปันยารชุน อายุจะ ๘๑ ปี มาโยงเกี่ยวกับงานของ ๑๔ ตุลา ในความจริงทั่วไปแล้ว ผมก็ไม่ค่อยรู้เกี่ยวกับเรื่อง ๑๔ ตุลา เพราะตอนที่เกิดเหตุการณ์ ๑๔ ตุลานั้นนะ ผมยังทำงานอยู่สถานทูตที่สหรัฐอเมริกา ผมจึงไม่เคยเห็นเหตุการณ์เกิดขึ้นด้วยตาตนเอง เพียงแต่เห็นรูปภาพสมัยก่อนเมื่อ ๕๐ ปีที่แล้ว ดูรูปภาพจากหนังสือพิมพ์ อ่านข่าว ได้ทราบข่าวจากพี่น้องเพื่อนฝูง ว่ามีคนนับแสนจากภาพที่เห็นอยู่เต็มถนนราชดำเนินจนถึงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เดินขบวนเรียกร้องเสรีภาพ เรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม เรียกร้องให้มีการสร้างสังคมที่ดี สังคมประชาธิปไตย สังคมที่มีทั้งความยุติธรรมและความเป็นธรรม

ในประวัติศาสตร์ไทย เมืองไทยประสบปัญหาหระดับชาติมามากมาย เราอยู่มาได้เกือบ ๘๐๐ ปี ส่วนหนึ่งก็ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในอดีต ที่สามารถทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากภัยของข้าศึกและการล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก นับตั้งแต่นั้นมาก็มีเหตุการณ์สยดสยอง เหตุการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในสังคมไทย มีความแตกแยก มีการแบ่งพวกแบ่งเหล่า แบ่งชั้นวรรณะ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ ๑๔ ตุลา เมื่อ ๕๐ ปี ก่อนนั้น มันได้ปลุกจิตสำนึกให้กับคนไทยโดยทั่วไป ให้คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของโลก ให้คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของความคิดของคนแต่ละยุค ให้คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงของวิถีคิด ที่รุ่นหนุ่มสาวเขาได้พัฒนาขึ้นมา

ตั้งแต่ตอนนั้นมานั้นเป็นการต่อสู้ระหว่างคนที่อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เปลี่ยนแปลงโดยสันติ เปลี่ยนแปลงโดยไม่ต้องรบราฆ่าฟันกัน และรับความเห็นที่แตกต่าง แต่จริงๆ แล้วไม่ใช่รับอย่างเดียวยังต้องฟังความเห็นที่แตกต่างด้วย สิ่งเหล่านี้มันก็ยังเป็นปัญหาในสังคมอยู่ ในปัจจุบันก็ยังไม่ทราบว่าสุดท้ายจะเป็นอย่างไร แต่บทเรียนที่เราได้เรียนมาจากประวัติศาสตร์นั้นนะ เราารู้สึกว่ามันทำความเจ็บช้ำน้ำใจกันอย่างมาก ในบุคคลในสังคมเดียวกัน มันเป็นการพูดง่ายให้มีความสามัคคี ให้เดินข้ามความขัดแย้ง แต่พอถึงจะทำนั้น วิธีการที่สำคัญเหมือนกันว่า ไม่ใช่แค่บอกว่ามีเป้าหมายอย่างนั้น แต่ถ้าเพื่อวิธีการที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นธรรม และไม่ยุติธรรมกับประชาชน วิถีทางนั้นก็ไม่ใช่ทางออก อาจจะมีวิธีการที่ซ้ำเติมให้กับความแตกแยกที่มีอยู่ นี่ก็อันตรายที่เราเผชิญหน้าอยู่

ทำไมผมถึงมาปรากฏตัวในที่นี้ ทั้งที่ตอน ๑๔ ตุลา ผมไม่ได้รับรู้เห็น โดยตรง แต่เผชิญในขณะที่ผมเป็น นายกรัฐมนตรีและหลังจากนั้น ผมได้มาสนทนากับบรรดาคน ๑๔ ตุลา ๖ ตุลา มากขึ้น ผ่านท่านพวกนี้ผม ได้มีโอกาสได้รู้ข้อเท็จจริงของสังคมไทยในบางประการที่ผมไม่เคยรู้มาก่อน ผมได้ไปเห็นความยากจน ของคน ผมได้ไปเห็นคนที่ไร้ที่อยู่อาศัย อยู่ใต้สะพานมาเป็นสิบๆ ปี ผมได้เห็นถึงความไม่ยุติธรรมที่คน เหล่านั้นได้รับจากระบบการปกครองของเราในอดีต ผมได้เห็นการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ ซึ่งการพัฒนานั้นก็มีส่วนที่ทำให้คนเปิดหูเปิดตาได้มากขึ้น

แต่อย่างไรก็ดีวิถีคิดหรือจิตใจนั้น คนรุ่นอายุอย่างผม คนที่อายุมากแล้วก็ได้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเท่าไร ในความแตกแยกคราวนี้เป็นความแตกแยกที่ลึกซึ้งกว่าในอดีต ทางด้านหนึ่งเห็นว่าการเปลี่ยนแปลง จะเป็นการเปลี่ยนแปลงให้มันสร้างสรรค์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สามารถทำได้ภายในรัฐสภา ไม่ใช่ว่าทุก ครั้งมีความน้อยอกน้อยใจหรือมีความเดือนแค้นจะต้องลงไปตามถนน และสุดท้ายก็มีการสู้รบกันฆ่าฟันกัน อันนี้เป็นบทเรียนที่ผมอยากให้คนไทยทุกรุ่นทุกวัยได้สำนึกอยู่เสมอว่าจะมีวิธีการที่จะแก้ปัญหาก้าวข้าม ความขัดแย้ง เป็นวิธีการที่ไม่มีความเป็นธรรม เป็นวิธีการที่มีลูกไม้ต่างๆ นานา เป็นวิธีการที่เขียนกรอบไว้ และมีกักตัก มีทุนระเบิดอยู่ทุกระยะ ความแตกแยกในความคิดนั้นมันอาจนำไปสู่ความแตกแยกในทั้ง ภายภาพ ความแตกแยกที่ไม่สามารถตกแต่งหรือแก้ไขให้เข้าสู่สภาพปกติได้

เพราะปัจจุบันนี้สังคมไทยอยู่ในสภาพที่ไม่ปกติที่สุด สิ่งที่เห็นเด่นชัดที่สุดก็คือการให้ สว. ที่มาจากการ แต่งตั้งมีสิทธิออกเสียงเลือกนายกฯ ในใจผมนะครับทั้งนี้ทั้งนั้นผมก็มีเพื่อนเป็น สว. อยู่หลายท่านที่ผมยังให้ ความเคารพอยู่ และยังเชื่อใจอยู่ แต่จะเป็นด้วยเหตุการณ์บังคับกับตัวเองหรือเหตุการณ์แวดล้อมต่างๆ ที่ทำให้เขาปรับใช้เป็นเครื่องมือ เป็นเครื่องมือที่กีดขวางเจตจำนงของประชาชน ถ้าปลดล็อก สว. ๒๕๐ คน หรือ สว. ๒๑๕ คน ไปได้ ปัญหาจะคลี่คลายไปเองครับ ส่วนใครจะร่วมกับใครจะตั้งรัฐบาลยังไง ผมไม่ออก ความเห็น แต่ผมอยากให้สังคมไทยพุ่งเล็งไปถึงต้นปัญหา รากเหง้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองไทย

ผมมาร่วมในเรื่องของกิจกรรม ๑๔ ตุลาโดยบังเอิญ เพราะว่าสมัยผมเป็นนายกรัฐมนตรีหลังจากนั้น ผมก็มี ส่วนช่วยให้พื้นที่ที่สี่แยกคอกวัว ซึ่งตั้งแต่สมัยรัฐบาลท่านนายกฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ ได้มอบหมายให้สร้าง เป็นที่จะสร้างอนุสรณ์สถาน ๑๔ ตุลา เข้าใจว่าท่านเองไปลงหมุดไว้แล้วเรียบร้อยแล้วด้วย แต่สัก ๒๕ ปี ต่อมาก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น เพื่อนๆ ผมก็มาถามผม ในหลวงท่านมีปัญหอะไรกับพวก ๑๔ ตุลาหรือยัง ใจ ที่ทรัพย์สินอันนี้ ที่ของทรัพย์สินถึงยังไม่ได้โอนมา ผมเองก็รู้สึกว่าเป็นฐานะประชาชนที่มีความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อระบอบการปกครองประชาธิปไตยอันมีพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุข ผมก็ได้ ใต้ถามบางคนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เขาก็ไม่รู้เรื่องอะไรเลย เขาบอกไม่รู้สิ ผมบอกว่า ช่วยสืบให้หน่อยสิ ก็ปรากฏว่าที่ดินนั้นเป็นของทรัพย์สินจริงและก็มีโฉนด แต่เผชิญจะเหตุสืบเนื่องประการ

ไฉไม่ทราบ โฉนคณั้มนั้ไปพ่วงอยู่กับโฉนคของที่ดินทรัพย์สินอีกแห่งหนึ่ง ที่ปัจจุบันเป็นสนามมวยราชดำเนิน เป็นโฉนคควบกัน จะเป็นความเคราะห์ดีของพวก ๑๔ ตุลาหรือเปล่าก็ไฉไม่ทราบ ตอนที่ผมยุ่งเรื่องนี้ก็เป็นว่าประมาณ ๒ หรือ ๓ เดือน ก่อนที่จะมีการต่อสัญญา เมื่อความจริงเป็นอย่างนั้นผมก็ขอให้ท่านผู้อำนวยการทรัพย์สินสมัยนั้นช่วยจัดการให้หน่อย ที่ดินทรัพย์สินส่วนที่เป็นสนามมวยนั้น สืบเนื่องมาจากมีบุคคลท่านหนึ่งซึ่งเคยเป็นรองผู้อำนวยการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แล้วท่านกำลังจะเกษียณ เพื่อตอบแทนคุณงามความดีของท่านที่มีการรับใช้มาเป็นระยะเวลาหลาย ๑๐ ปี ท่านก็ขอเช่าที่ดินที่ราชดำเนิน จึงเป็นสัญญา ๓๐ ปี และท่านคนนั้นก็มาตั้งสนามมวยราชดำเนิน ผมก็แน่ใจบุคคลท่านนั้น ซึ่งท่านเสียชีวิตไปแล้ว คงไม่รู้เรื่อง ว่าที่ดินผืนนั้นมันเกี่ยวพันกับที่ดินที่สี่แยกคอกวัว ท่านผู้อำนวยการทรัพย์สินตอนนั้นก็เลยได้จัดการ ว่าก่อนที่จะมีการต่อสัญญาให้กับที่ดินที่สนามมวยนั้น ก็ให้มีการแยกโฉนคออกไป หลังจากนั้นที่ดินที่สี่แยกคอกวาก็เป็นโฉนคของตัวเอง แล้วก็เริ่มดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งผมก็ได้ให้แนวทางการสร้างอนุสรณ์ว่า สังคมไทยนั้นเจ็บปวดมากแล้ว ผู้รับเคราะห์กรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายประชาชน ฝ่ายทหาร ฝ่ายตำรวจ และ โดยเฉพาะฝ่ายนักศึกษา นิสิต ผมไม่อยากจะให้อนุสรณ์นี้ที่สร้างขึ้นมานั้น แสดงออกถึงความเกลียดแค้น หรือออกแสดงถึงความโมโห หรือต้องการแก้แค้น

ฉนั้นศิลปินสถาปนิกที่มากออกแบบก็ทำตามแนวนั้นเป็นกว้างๆ แต่เหตุผลส่วนใหญ่คืออยากให้เป็นสถานที่ที่ให้พื้นที่กับประชาชนโดยทั่วไป ให้เป็นที่สังสรรค์ ให้เป็นที่สนทนา ให้เป็นที่ที่เรียกว่าจัดสัมมนาได้ และเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าถึงทุกคน ปัจจุบันอาคารนี้ก็ไม่ค่อยสมบูรณ์เท่าไร ฉนั้นการจัดงานระลึก ๕๐ ปี ๑๔ ตุลา คณะกรรมการที่มีคุณหมอวิชัย เป็นประธาน ท่านก็มาหาผม ท่านก็บอกว่าการจัดงาน ๕๐ ปี จุดประสงค์คือการให้รำลึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ของเมืองไทย ให้รำลึกถึงจิตวิญญาณของผู้คนที่ล้มตายไป ผู้ที่รับเคราะห์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพลเมืองหรือข้าราชการ ให้รำลึกถึงญาติพี่น้องของผู้ที่เสียชีวิตไป โศคคิที่คณะผู้จัดการได้สามารถเชิญชวนศิลปินหลายท่าน มาช่วยเขียนภาพเพื่อจำหน่ายให้กับผู้ที่มาดู

ปัจจุบันนี้ก็ได้ทราบว่ามีผู้ซื้อไปหลายรายแล้ว แต่การเปิดภาพให้ประชาชนเข้าดูนั้นจะมีจนถึงวันที่ ๓๐ สิงหาคม เพื่อท่านทั้งหลายมีเพื่อนที่มีฐานะดีหรือที่มีความสนใจในภาพศิลปะโดยศิลปินที่มีชื่อเสียง ก็อยากเชิญชวนให้ชม และเงินค่าภาพที่ได้มานั้นส่วนหนึ่งก็จะแบ่งไปเป็นเรื่องของการปรับปรุงสถานที่ สถานที่ของประชาชน พื้นที่ให้ประชาชนได้สนทนากัน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน คือการจัดงานอะไรต่างๆ ได้ อีกส่วนหนึ่งเอาเงินไปช่วยในงานกิจกรรมอื่นๆ ของมูลนิธิในอนาคต

ผมมาวันนี้ผมมาด้วยความปลาบปลื้มนะครับ ว่าคนแก่อย่างผมหลายท่านก็ยังมองผมในแง่ที่ดี ส่วนที่ผมถูกมองในแง่ที่ไม่ดีก็เป็นสิทธิของเขา และมันก็ไม่ทำให้ผมเหน้อยล้าอะไร แต่ผมยังมีความหวังว่าสังคมไทยนั้นนับแต่กาลนานมา พอถึงขั้นสุดท่ายแล้วยังมีสติ ยังมีสติอยู่ มีความไหวตัวทัน สามารถปรับความคิดได้ และ

เป็นสิ่งที่คุณยังมีความหวัง เพราะความหวังนี้ก็คือพวกคุณผมก็จะตายไปในไม่ช้า แต่ว่าเยาวชนรุ่นปัจจุบัน
คำว่าเยาวชนไม่ใช่เฉพาะ ๑๗ - ๑๘ นะครับ ผมพูดไปถึง ๔๐ - ๕๐ ด้วย เขาก็จะอยู่ ถ้าพวกนี้ผมมีความมั่นใจ
พอใช้ว่าเขามีความคิดในทางสร้างสรรค์ เขาสามารถปรับปรุงสังคมไทยให้ดีกว่าเดิมได้ แต่ทุกอย่างถ้า
เป็นไปได้ก็ขอให้เป็นการแก้ไขโดยผ่านระบบรัฐสภา ที่ไม่มี สว. แต่งตั้งโดยผู้มีอำนาจในอดีต ถ้าเกิดปลด
ล็อกนี้ได้ ผมว่าสันติภาพก็จะเกิดขึ้นครับ ความสงบสุขก็จะมีโดยธรรมชาติ เพราะความสงบสุขที่มีในอดีต
นั้นเป็นความสงบสุขที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์กับกฎหมาย ที่เป็นของไม่ยั่งยืน เหมือนอย่างคนโดยทั่วไปแต่ละ
คนถ้าเพื่อหาความสงบสุขได้ก็เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด ไม่ใช่ความสงบสุขที่เกิดจากการเล่นการพนัน หรือ
การเที่ยวเตร่ หรือการกินเหล้า แต่ความสงบสุขที่เราารู้สึกว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ หลักสำคัญคือความ
พอเพียง พอเพียงในสิ่งที่ตัวเราเป็น ในสิ่งที่ตัวเรามี มันก็เกิดความสุข เมื่อเกิดความสุขแล้ว อันนั้นละ
ครับคือความสุขของแต่ละคน

ขอบคุณครับ

https://drive.google.com/file/d/1b5R38QAJU7nk4-oAxByUixi_CdbCi4RN/view?usp=sharing